

3) Det finnes flere analysemåter (criticisms) i studiet av det nye testamentet der vekten ligger på hvordan leseren oppfatter og bruker tekstene ("From text to Reader"). Gjør rede for en av disse:

Jeg tenker å snakke om Feministisk kritikk. Andre slike kritikker kan være homoseksuel kritikk, post colonial kritikk, frihets kritikk, slavery kritikk, asiatiske kritikk osv. Felles for dem alle er at det er et studie og analyse av hvordan leseren oppfatter og bruker teksten i NT. Disse studier og analyser oppsto først på 1900 -tallet. Det viktige spørsmålet her er hvordan teksten som leses oppfattes av den som leser den. altså her er leseren i fokus. Det handler om hvordan leseren forstår og oppfatter teksten. Her har en mann som heter Hans Georg Gadamer hatt en viktig innflytelse og de fleste forskere kjenner til ham. Han snakket om menneskers forståelseshorisont. Alle mennesker har en forståelseshorisont, ellers ville vi ikke ha forstått noen ting. Hvordan menneskers forståelseshorisont er kommer ann på hvor vi er født, hva slags familie vi er født inn i, hva slags moraler og etiske lærdommer vi har fått. Alle mennesker bruker språkuttrykk, holdninger og erfaringer som vi har fått tillært gjennom vår oppvekst. Menneskets forståelseshorisont er også historisk betinget.

Det hele handler om Hermeneutikk som er tolkningen av en literær tekst. Feministisk kritikk av NT oppsto da også selvfølgelig på 1900-tallet og da mer og mer i siste halvdel av denne perioden. Hva er feministisk kritikk? Feministisk kritikk er å studere teksten som er foran oss med feministisk eller kvinners briller. Tolke teksten ut i fra et feministisk perspektiv. Dette har vært svært viktig å gjøre i forhold til både GT og NT, spesielt ettersom den er skrevet, redigert og oversatt av menn. Ikke bare av menn, men også av menn fra eliten ettersom det ikke var mange som kunne lese og skrive på den tiden da bibelen ble skrevet. Siden samfunnet i sin helhet var mannsdominert var det da kun disse som lærte seg denne kunsten. Kvinners plass var i hjemmet. Dermed er det også menns interesser og menns holdninger som kommer frem i teksten. Hvordan går man da frem hvis man ønsker å lese NT med feministiske eller kvinners 'briller'?? Man kan først å fremst finne frem tekster som omhandler kvinner. Man kan studere de kvinnene som nevnes med navn- finne ut hvem de var- og hva de betydde for samtiden- hva de gjorde- hvordan de ble sett på av forfatterne i tekstene osv. Man kan også studere tekstene hvor det blir gitt instruksjoner eller veiledning til kvinnene om hvordan de skal bete seg, ifh til deres menn, Gud, deres egen kropp etc.

Når man så studerer, må man tilbake til de gamle urtekstene, de eldste manuskriptene som finnes- finne ut hvilke ord som er brukt, og hvordan de menn som har oversatt har tolket disse ordene. Er det en riktig tolkning? Har oversetterne brukt ord som har preget deres egen 'forståelseshorisont' utifra deres kultur og historie? Hvis ja, hvilke andre ord kunne vært brukt som vil ha en mer 'feminin' tolkning'. Hva var det egentlig 'Gud' ville si i disse tekstene? Hvordan var livet for kvinnene i den tiden da teksten ble skrevet? Hvordan er livet i dag? For eks. når Paulus skriver i noen av brevene siene om at kvinnene skal tie i menigheten. Hvorfor skriver Paulus dette? Eller at Kvinnen skal underordne seg under sine egne menn. Det finnes mange flere. Hvordan skal disse versene tolkes? Er det slik at 'Gud' mente at kvinnene ikke var likeverdige med menn? Eller er dette skrevet av Paulus fordi han var preget av den eksisterende kulturen han var en del av? Var han en mannsjoenist? Er det fordi han selv ikke var gift? De som driver med feministisk kritikk mener selvsagt her at Paulus er preget av sin kultur. Hvis man leser og studerer hans historie fra pålitelige kilder så var det faktisk slik at kvinnene i det samfunnet som han kom fra måtte dekke seg så instendig med noe slags klede når de gikk ute offentlig at de trengte noen til å lede dem. Det er også kanskje en av grunnene til at han skriver at kvinner på dekke sitt hode med et klede når de ber. Men det betyr ikke at alle kvinner i dagens samfunn må gjøre dette. Kvinnens stilling i samfunnet har endret seg dramatisk og kvinner har i dag like rettigheter som mannen. Alle disse spørsmål som stilles til de ulike tekstene i NT om kvinnene er det feministisk kritikk forskere driver på med. Alle av dem kommer selvsagt ikke ut med samme konklusjoner og de kan være opptatt av spesifikke spesielle temaer som omhandler kvinner og vår forståelse av kvinner.

Denne kritikken er veldig viktig fordi den er med på å frigjøre kvinnene til å se bibeltekster og her da spesielt NT i et annet lys enn det tradisjonell bibeltolkning har gjort. Det er viktig fordi det vil klargjøre en del misforståelser om Gud og om dem selv siden den tradisjonelle tolkningen av NT gjerne favoriserer et syn på kvinner om at de er underdanige. Dette synet stemmer ikke overens med Guds syn på kvinnene. Utrolig mange andre vers i bibelen er så klar på at kvinner og menn har

samme verdi, og Gud bruker kvinner til å holde bønnemøter og samlinger (kanskje samlinger som vi i dag ville kalt husmenigheter) og noen står det om var ute og evangeliserte (Pricilla og Akvilas). Her kan vi se i NT at noen ganger når Paulus omtaler disse to som var et ektepar så nevner han ofte kona først. Han samarbeidet med dem i å forkynne evangeliet for 'hedningene'. De hadde også i samme yrke som Paulus, nemlig teltmakere. Andre steder så omtaler Paulus en annen dame (Føbe) som han ber menigheten ta seg av som en 'apostel' - det er brukt et ord om henne om kan tolkes som denne betydning av ordet. Han nevner i sine brev også flere kvinner som har vært hjelper av ham og hans tjeneste. Hvis Kvinner kan være en apostel eller evangelist, så passer ikke det sammen med at de skal 'tie' når de er i menigheten. Dette må dermed lukes ut som kommet inn som kulturell og mannsdominert forståelse og ikke som 'Guds mening'. Her ser vi også tydelig viktigheten når man studerer feministisk kritikk så må man også bruke alle andre metoder for bibelanalyse, f.eks historisk og sosialantropologisk kritikk. selvsagt er også tekstkritikk et utrolig viktig verktøy.

4) Noen forskere mener det finnes jødiske og kristne elementer i Koranen. Gjør rede for spørsmål som gjelder forholdet mellom koranen og den jødiske og den kristne bibelen.

For det første så forteller Sira litteraturen om den historiske konteksten for Koranens opprinnelse. Nå er selvfølgelig Sira litteraturen veldig omstridt i om den er en historisk pålitelig kilde. De fleste vestlige forskerne godtok Sira som historisk korrekt helt frem til 1800 tallet. Den er nå kritisert for at den setter alt for mye fokus på den hedenske kulturen i Mekka og Arabia i sin helhet og at den nedtoner den kristne og jødiske kulturen som fantes. John Wansbrough mente at Sira overhode ikke var en historisk kilde som beskrev den historiske konteksten for koranens opprinnelse men at den var en fiksert og oppdiktet historiefortelling som var skrevet for å legitimere koranen og dens budskap. Men uansett så forteller Sira litteraturen at Muhammad ble født i Mekka i Arabia og det var der han fikk sine første åpenbaringer. Den forteller videre at Mekka på den tiden var veldig hedonistisk, at de tilba mange guder og at Ka'ba var deres helligdom. Men den forteller også om at det fantes kristne og jøder som Muhammed naturligvis også omga seg med. Dermed vil han også ha fått en god del med seg av deres religion og tro. Videre står det at Muhammed i begynnelsen av sin 'profetiske fase' ønsket å få med seg jødene på sin religiøse vandring. I begynnelsen av hans lære var det da også Jerusalem, 'den hellige by' for jødene som man skulle vende seg til når man ba til Allah. Senere da det viste seg at han ikke fikk jødene 'omvent' eller med seg så forandret han dette, da bestemte han seg for at muslimene skulle vende seg til Mekka og til den hellige 'Ka'ba når de ba. Han ble således også forandret ifra å være positiv mot jødene, ble han nå veldig negativ. Det ser vi også i historien igjen fra Sira når han sammen med tilhengerne sine flykter til Medina i 622 (hijra). Han slår seg ned i byen og ønsker å bli politisk og religiøs leder for hele byen. I byen fantes det tre ulike religiøse grupper. De fleste av disse valgte han å enten sende bort eller likvidere alle menn mens kvinner og barn ble tatt som slaver. De som han sendte bort ble faktisk senere igjen likvidert da han erobret den byen de hadde flyktet til.

Ettersom Muhammad levde i en sådan mixet kultur, er det klart at han ville ha hatt tilgang på kristen og jødisk litteratur. Det er fortalt at Muhammad var ulærd, dvs at han ikke kunne lese og skrive, men dette er også omstridt. Han reiste med sin onkel på mange handelsreiser og var dermed bereist og kunne nok mye. Han har kunne hatt tilgang på mye av den religiøse litteraturen som fantes dengang, samt det han hørte muntlig. Dette er selvfølgelig et av de sentrale spørsmålene man stiller seg når man studere Koranen, og finner mange elementer av jødiske og kristne tradisjoner. Leste Muhammad disse tekstene selv? Eller fikk han andre til å lese for seg hvis det var slik at han var ulærd? Hvorfor er det så mange historier i Koranen som likner dem i bibelens GT og jødernes Tora, ja til og med NT. Vel, ikke bare likner de, mange er ganske identiske, bare det at de ikke har den sammen kronologiske strukturen i koranen som de har i GT og Tanak. Mange forskere mener at Koranen har tatt disse fortellingene fra den kristne og jødiske bibelen og så har den bare tillagt noe mer informasjon.

Noen av de historiene som man finner i Koranen og som man også finner i bibelen er historiene om skapelsen, om Abraham, Jakob og Isak og Ismael samt Moses og Jesus i NT. Forskjellen i Koranen er at i f.eks histories da Abraham ble bedt om å ofre Isak så er Isak byttet ut med Ismael pluss at den har tillagt mere. Den forteller videre at det var Abraham og Ismael som ble bedt av Gud om å gjøre Ka'ba til en helligdom. Så står det også litt om Jesus og om noen av de miraklene han gjorde, men samtidig står det klart og tydelig og opp til flere ganger at Jesus BARE var en profet og ikke en Gud som skulle tilbes slik som de kristne sa. Videre snakker koranen mye om de kristne og jødene som 'bokens' folk samtidig som den argumenterer mye i noen slags dialoger om at Kristendommen ikke har den rette læren, det er det bare Islam som har. Den sier blandt annet at det bare finnes EN Gud som skal tilbe og ikke tre slik som jødene og de kristne mener. Her refereres det faktisk til Gud Jesus og MARIA som koranen tror de kristne kaller sine guder. Grunnen til at det står så mye argumenter MORT kristendommen må jo ha vært at han selv var influert og har hørt om deres tro, samt at han sener ble 'sint' på jødene og det kommer kanskje igjen i tekstform i koranen??

Disse elementene som jeg her har skrevet om er jo veldig enkle å finne i Koranen. Det kan hvem som helst finne, som åpner boka. Noe som derimot ikke er så lett å oppdage er språket. En mann som het Luling har gjort et studie av det språket som koranen er skrevet på. Tror dette kan ha vært på 1600-tallet en gang. Der finner han mye i språket som er arameisk og hebraisk, altså det språket som ble brukt av jøder og kristne. Disse funnene gir selvfølgelig grobunn for å stille spørsmålstegn ved koranens opprinnelse? Er den skrevet av Muhammad? Er den kanskje skrevet av mange ulike forfattere som har hentet teksten fra ulike kilder, spesielt da fra kristne og jødiske kilder. En mann fra Tyskland som heter Abraham Geiger skrev et skriv på universitetet i Bonn på 1800-tallet hvor han undersøkte i jødiske kilder spesielt med tanke på å finne de riktige kildene som var blitt brukt for å forfatte koranen. Han brukte også de kristne kildene, men i en mindre grad. Theodor Nöldeke forfattet også et viktig skriv i 1860 som skulle bli veldig viktig for fremtidig koranvitenskap. Han argumenterer med at han har kommet så langt det var mulig å komme frem til 'what really happened'. Så kommer den som kanskje er den mest kjente kritikeren til at Koranen ble skrevet av Muhammed og at den ble samlet til en kanon allerede 2 tiår etter Mohammad's død, John Wansbrough. Han skriver i sitt skriv Koranens historie fra 1970 at Koranen mest sannsynlig er skrevet ikke som en urtekst, men som en samling ulike tekster som er skrevet av ulike forfattere som har brukt kilder fra et hav av litterære kilder. Dette argumenterer han utifra formen som har store variasjoner, selv om meninger og innhold kan være likt er form og sjanger utrolig ulikt og kan komme fra veldig ulike kilder og tidsepoker. Han mener derfor bestemt at Koranen inneholder mye tekst som er hentet fra kristne kilder. Den har tekst som har parallelle tekster fra kristne tekster sier Wansbrough. Han stiller seg også svært kritisk til Sira litteraturens troverdighet, dvs han anser den for falsk og oppdiktet. Og da blir spørsmålet igjen stilt om opprindelsen til Koranen. Frem til da hadde mange vestlige forskere godtatt at Koranen var samlet sammen under Kalif Uthman som var den 3 kalif. Herreter ble det flere og flere som satte spørsmålstegn til dens opprinnelse.

Det at det finnes så mye tekst i koranen som er skrevet som veiledning til troende muslimer om den rette vei ved å kritisere den kristne og jødiske tro har også gjort at mange kristne forskere har skrevet kritiske polemikker til den. Veldig tidlig kom det ut kristne forsvarsskrift for kristendommen. Det har gjort at mange er kritisk til koranen selv om noen ser på det som positivt at koranen skriver noen positive ting også om kristendommen. F.eksempel at den har med at Jesus vekket opp en død, at han døde og at han skal komme tilbake. De fleste kristne forskere mener likevel at koranen er en miks av sannheter og usannheter som er skrevet som et 'plot' for å nedkjempe kristendommen.

De aller fleste forskere er enige at det finnes elementer fra jødedom og kristendom i koranen. Alle er likevel ikke enige om grunnen til dette; om det er fordi disse religioners litterære tekster ble brukt som kilder, om det var fordi Muhammad var inspirert/influert av de kristne og jødene som han var sammen med i sin levetid eller tekster han hadde lest, om det er fordi koranens opprinnelse eller historiske kontekst ikke var Mekka og Arabia som Sira litturaturen påpeker men heller Palestina og Irak som Wansbrough argumenterer og om det var fordi den ikke er forfattet av Muhammad men fra mange andre ulike forfattere som levde på ulikt tidspunkt bl.annet noen under inflytelse av kristne og jøder. Forskerne i dag har fremdeles mye å forske på.

